

De rondhouthandel en -verwerking in 1976; een inventarisatie

W. Timmer

Landbouw-Economisch Instituut, Sectie bosbouw

1 Inleiding

In 1974 werd over het daaraan voorafgaande jaar door de Sectie Bosbouw van het Landbouw-Economisch Instituut een onderzoek gedaan naar de marktstructuur van de rondhouthandel in Nederland. De resultaten van dat onderzoek zijn indertijd verschenen in LEI-publikatie nr. 5.42: "De handel in inlands rondhout in 1973". Als gevolg van de verwoestende stormen van 1972 en 1973 kwam in 1973 een veel grotere hoeveelheid rondhout op de markt dan in een "normaal" jaar het geval zou zijn geweest en werden er zowel door de bouseigenaar als door de rondhouthandel en de -verwerkende industrie ruime voorraden aangelegd. In genoemde publikatie werd er dan ook nadrukkelijk op gewezen, dat het daarin geschetste beeld van de rondhoutmarkt in kwantitatief opzicht niet overeen zal komen met het beeld, zoals dat onder normale omstandigheden gevonden zou zijn. Van verscheidene kanten uit deze bedrijfstak werd mede daarom, maar ook omdat behoefte bestaat aan meer en regelmatig inzicht in de rondhoutmarkt, erop aangedrongen een dergelijk onderzoek opnieuw uit te voeren. Het LEI kon aan dat verlangen tegemoetkomen en plaatste een herhaling van het marktstructuuronderzoek op het werkprogramma, waarbij opnieuw de gehele produktiekolom rondhout in beschouwing zou worden genomen. Aangenomen kon worden dat de tengevolge van het vergrote aanbod van rondhout in 1973 aangelegde voorraden inmiddels waren weggewerkt en dus niet meer van invloed waren op de rondhoutmarkt in 1977. Omdat dat jaar in dit opzicht dus als "normaal" kon worden gekwalificeerd, werd besloten het marktstructuuronderzoek te herhalen over het jaar 1977. Sinds de uitvoering van het onderzoek over 1973 is er met de populatie rondhoutkopers echter van alles gebeurd. Sommige bedrijven zijn verdwenen, andere werden juist in deze periode opgericht, terwijl weer andere in deze tussenliggende periode fuseerden. Daardoor onderging het totale aantal ondernemingen, die rondhout plegen te kopen om dat te verhandelen of als grondstof te verbruiken, allerlei

wijzigingen. Omdat het bij het uit te voeren marktstructuuronderzoek wenselijk is de juiste omvang en aard van de groep rondhoutkopende bedrijven te kennen werd besloten dat er voorafgaand aan dat onderzoek opnieuw een inventarisatie zou worden uitgevoerd. Deze inventarisatie geschiedde over het jaar 1976 door middel van een schriftelijke enquête. De snelheid van beantwoorden van deze enquête en de wijze waarop dat gebeurde liet helaas in een aantal gevallen nogal te wensen over, waardoor de uitwerking van de verzamelde gegevens aanzienlijke vertraging onderging. In het onderstaande worden de resultaten van deze inventarisatie in het kort weergegeven.

2 De vragenlijst en de enquête

Op het aan de bedrijven toegestuurde enquêteformulier werd gevraagd:

- a of men in 1976 onverduurzaamd rondhout heeft aangekocht en zo ja, hoeveel (in m³ incl. schors), verdeeld in tropisch en niet-tropisch rondhout, hoeveel daarvan rechtstreeks van Nederlandse bouseignaren en andere houttelers is aangekocht en hoeveel er door het bedrijf zelf is geïmporteerd;
- b wat in de rondhoutbranche de aard van de onderneming was: uitsluitend rondhouthandel, uitsluitend -verwerkend bedrijf of zowel rondhouthandel als -verwerkend bedrijf;
- c of men - wanneer het een bedrijf betrof, dat zowel rondhout verhandelde als verwerkte - wilde aangeven hoe het in 1976 gekochte hout over deze beide activiteiten kon worden verdeeld;
- d of in het bedrijf in 1976 rondhout is verduurzaamd en zo ja, hoeveel;
- e of er in dat jaar door het bedrijf rondhout in loon werd verzaagd en zo ja, hoeveel;
- f wat de aard van het rondhoutverwerkend bedrijf was; daarbij kon worden gekozen uit:
 - rondhoutverspaaninrichting + verkoop spanen
 - pulp- en papierfabriek

Papierhout, wachtend op transport.
Foto: H. A. van der Meiden

- spaanplatenfabriek
- vezelplatenfabriek
- rondhoutzagerij + verkoop gezaagd hout
- profielverspaaninrichting + verkoop gezaagd hout
- rondhoutzagerij + emballagefabriek
- rondhoutzagerij + meubelfabriek
- rondhoutzagerij + houtwarenfabriek
- klompenmakerij
- fineerfabriek + verkoop fineer
- fineerfabriek + triplexfabriek
- fineerfabriek + emballagefabriek
- fineerfabriek + houtwarenindustrie
- lucifersfabriek
- houtwolfabriek
- ander soort bedrijf

Wanneer het bedrijf uit meer dan één van deze bedrijfsonderdelen bestond, werd gevraagd aan te geven hoe het in 1976 gekochte rondhout daarover kon worden verdeeld;

g of men naast de rondhouthandel en/of -verwerking nog een ander beroep of bedrijf uitoefende en zo ja, waaruit dat bestond en welk beroep of bedrijf de belangrijkste inkomstenbron vormde;

h of men namen en adressen van andere rondhouthandelaren en -verwerkers wilde verstrekken.

Bij het versturen van deze vragenlijst is uitgegaan van het adressenbestand zoals dat was verzameld ten behoeve van het marktstructuuronderzoek over 1973. In de tussentijdige jaren werd deze adreslijst nog uitgebreid met adressen, welke werden verzameld uit advertenties e.d. Bovendien werden nu - om een zo volledig mogelijk totaalbeeld te verkrijgen - ook de bedrijven op deze lijst geplaatst die indertijd uit de populatie waren verwijderd, omdat zij in de rondhoutbranche uitsluitend tropisch rondhout en/ of uitsluitend in het buitenland rondhout plachten aan te kopen; zij kregen nu dus ook een vragenlijst toegestuurd. Door ook te vragen of men de namen en adressen van rondhoutkopende ondernemingen uit zijn omgeving wilde geven kon nog een aantal bedrijven worden opgespoord. Deze vraag bleef overigens in de meeste gevallen onbeantwoord. Deze wijze van het verzamelen van adressen van rondhoutkopers was wel noodzakelijk, omdat tal van dit soort bedrijven niet op een andere manier op te sporen is, doordat men in veel gevallen nergens als rondhoutkopend bedrijf staat geregistreerd.

Het aantal bedrijven, dat uiteindelijk werd aangeschreven bedroeg 923. Zoals reeds werd opgemerkt was men in een vrij groot aantal gevallen nog al traag met het terugsturen van het enquêteformulier. Deze bedrijven werden eerst nogmaals schriftelijk en zo nodig nog eens telefonisch benaderd, zodat tenslotte toch van elk van de aangeschrevenen gegevens beschikbaar waren omtrent de aard en de grootte van het bedrijf.

Het rondhout, dat werd gekocht met het doel daarvan haardblokken te maken, is bij deze inventarisatie buiten beschouwing gelaten.

3 De uitkomsten

Bij de inventarisatie is onderscheid gemaakt in "rondhouthandelaren" en "rondhoutverwerkers". Beide categorieën werden als volgt gedefinieerd: als rondhouthandel worden de bedrijven aangemerkt, die zich bezighouden met de aan- en verkoop van rondhout, ook indien zij het aangekochte hout zelf vellen en/of opwerken tot sortimenten; onder rondhoutverwerkende bedrijven worden de bedrijven verstaan, waarin het hout zijn ronde vorm verliest, ook indien zij het aangekochte hout zelf vellen en/of opwerken tot sortimenten.

Tabel 1 toont aan dat er in totaal 610 bedrijven in Nederland waren, die in 1976 onverduurzaamd rondhout hebben gekocht met het doel dit te verhan-

delen en/of te verwerken. Daarvan waren er 73 (12%), die het benodigde rondhout uitsluitend in het buitenland kochten en/of uitsluitend tropisch rondhout konden gebruiken. De overige 88% kocht in 1976 - al dan niet naast tropisch rondhout of aankopen van niet-tropisch rondhout in het buitenland - in ieder geval óók in Nederland niet-tropisch rondhout aan.

In beide groepen blijkt de verdeling over de aard van de activiteiten der bedrijven (uitsluitend rondhouthandel, uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf of zowel handel als -verwerkend bedrijf) vrijwel dezelfde te zijn geweest, waarbij meer dan 85% van de bedrijven zich blijkt te hebben toegelegd óf op de rondhouthandel óf op de rondhoutverwerking. Ook blijkt dat het aantal bedrijven dat zich op de verwerking heeft gespecialiseerd in beide groepen ten naaste bij even groot was als het aantal dat het rondhout uitsluitend verhandelde.

Tabel 2 laat zien hoe groot de aankopen waren van de bedrijven, die uitsluitend tropisch hout kochten en/of hun aankopen van niet-tropisch rondhout uitsluitend in het buitenland deden. Het blijkt, dat totaal 214.600 m³ tropisch rondhout werd geïmporteerd en dat het grootste deel daarvan door de handel werd gekocht. Er vond kennelijk geen intensieve handel in tropisch rondhout plaats tussen de handelaren onderling: van de 102.900 m³ die de categorie "uitsluitend rondhouthandel" kocht, betrok zij

Tabel 1. Aantallen bedrijven in Nederland, die in 1976 rondhout hebben gekocht met het doel dit te verhandelen en/of te verwerken.

aard van het bedrijf	alle bedrijven	bedrijven met uitsluitend aankoop in het buitenland en/of uitsluitend aankoop van tropisch rondhout	bedrijven met aankoop in Nederland van niet-tropisch rondhout
Uitsluitend rondhouthandel	260	30	230
Uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf	261	34	227
Zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf	89	9	80
Alle bedrijven	610	73	537

Tabel 2. De aankoop van rondhout door de bedrijven, die dit uitsluitend in het buitenland kochten en/of uitsluitend tropisch rondhout kochten (in m³ incl. schors).

aard van het bedrijf in de rondhoutbranche	aantal bedrijven	totale aankoop		zelf geïmporteerd		van Ned. handel gekocht	
		niet-tropisch	tropisch	niet-tropisch	tropisch	niet-tropisch	tropisch
Uitsluitend rondhouthandel	30	94.000	102.900	94.000	101.900	1.000	
Uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf	34	30.000	91.700	30.000	75.500	16.200	
Zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf	9	10.900	59.800	10.900	37.200	22.600	
Alle bedrijven	73	134.900	254.400	134.900	214.600	39.800	

Opslag van populierehout bij een klompenmakerij.
Foto: H. A. van der Meiden

slechts 1.000 m³ van collega's. De uitsluitend rondhoutverwerkers betrokken slechts 16.200 m³ van de handel, zodat kan worden aangenomen, dat een groot gedeelte van het tropische rondhout dat de handel Importeerde werd doorverkocht naar het buitenland, ook al omdat uit tabel 3 blijkt dat de 537 bedrijven, die (ook) in Nederland niet-tropisch rondhout kochten de door hen gekochte hoeveelheid tropisch rondhout voor ca 90% zelf geïmporteerd bleken te hebben. Van de 59.800 m³, gekocht door bedrijven die zowel rondhout verhandelden als verwerkten, werd 3.600 m³ in ronde vorm doorverkocht. Het overgrote deel werd dus in eigen bedrijf verwerkt. Dit laatste geldt ook voor het door deze categorie geïmporteerde niet-tropische rondhout: van de 10.900 m³ bleek er 8.000 m³ in eigen bedrijf te zijn verwerkt en 2.900 m³ in ronde vorm te zijn doorverkocht. Overigens werd de grootste hoeveelheid niet-tropisch rondhout geïmporteerd door de bedrijven, die in de rondhoutbranche uitsluitend als handelaar optraden (94.000 m³).

Omdat echter de in tabel 2 vermelde 73 bedrijven niet van directe invloed zijn op de binnenlandse markt voor niet-tropisch rondhout, zullen we de verdere beschrijving van de populatie beperken tot de 537 bedrijven, die in Nederland niet-tropisch rondhout kochten.

Tabel 3 laat zien, dat de totale aankoop van niet-tropisch rondhout door deze groep 2.397.800 m³ bedroeg. In deze hoeveelheid is echter 801.000 m³ begrepen, welke werd aangekocht bij de rondhouthan-

del en welke ook is meegeteld bij de aankoop door de handel. Dit hout is dus meerdere keren geteld. De hoeveelheid "enkel geteld" niet-tropisch rondhout bedroeg 1.596.700 m³ en kon worden verdeeld in 980.200 m³, welke rechtstreeks van boseigenaren e.d. werd gekocht en 616.500 m³, welke door de bedrijven zelf werd geïmporteerd. Opvallend is de relatief geringe hoeveelheid tropisch rondhout, die door deze groep werd gekocht: 58.900 m³. Dit wordt nog duidelijker wanneer men bedenkt, dat daarvan 54.000 m³ door slechts één bedrijf werd gekocht. Omdat dit bedrijf echter ook een - geringe - hoeveelheid niet-tropisch rondhout in ons land heeft aangekocht werd het toch in deze groep ingedeeld. Gesteld mag dus wel worden, dat de handel in en de verwerking van tropisch rondhout in het algemeen plaatsvindt op sterk in dat soort hout gespecialiseerde bedrijven.

Wanneer men de categorieën "uitsluitend rondhouthandel" en "uitsluitend verwerkend bedrijf" met elkaar vergelijkt dan ziet men dat de verwerkers relatief weinig rondhout rechtstreeks van boseigenaren en veel van de handel en in het buitenland - waarschijnlijk ook daar hoofdzakelijk bij de handel - hebben gekocht, terwijl bij de handelaren juist het omgekeerde het geval is. Dit is echter niet zo merkwaardig, wanneer men bedenkt dat de handel bij de doorstuwung van het produkt rondhout van producent naar consument vanwege haar verscheidene handelsfuncties de plaats inneemt tussen deze boseigenaren en de verwerkende industrie, waarbij de

Tabel 3. De aankoop van rondhout door de bedrijven, die ook of uitsluitend in Nederland niet-tropisch rondhout hebben aangekocht (in m³ incl. schors).

aard van het bedrijf in de rondhoutbranche	aantal bedrijven	totale aankoop		gekocht van Ned. rondhoutproducent ¹⁾	gekocht van Ned. handel		zelf geïmporteerd	
		niet-tropisch	tropisch		niet-tropisch	tropisch	niet-tropisch	tropisch
Uitsluitend rondhouhandel	230	1.096.500	100	625.200	229.200	—	242.100	100
Uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf	227	743.800	58.800	95.400	403.700	5.600	244.700	53.200
Zowel rondhouhandel als rondhoutverwerkend bedrijf	80	557.500	—	259.600	168.200	—	129.700	—
Alle bedrijven	537	2.397.800	58.900	980.200	801.100	5.600	616.500	53.300

¹⁾ Onder de rondhoutproducent wordt verstaan de bezitters van de gronden waarop de bomen of bossen werden geteeld (bosbezitters, park- en tuinbezitters en bezitters van dijk- en laanbeplantingen)

Tabel 4. De aard van de rondhoutverwerkende bedrijven en hun aankopen in 1976 van niet-tropisch rondhout.

belangrijkste onderdeel van het rondhoutverwerkend bedrijf ¹⁾	aantal bedrijven van	totale aankoop niet-tropisch rondhout	gekocht van Nederlandse rondhoutproducent	gekocht van Nederlandse rondhouhandel	zelf geïmporteerd
<i>Uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf</i>					
zagerij ²⁾	124	269.000	66.400	134.100	68.500
vezelhoutverwerkende industrie ³⁾	5	433.500	1.000	259.700	172.800
klompenmakerij	90	26.300	18.000	6.900	1.400
fineerfabriek ⁴⁾	5	11.500	7.600	1.900	2.000
ander soort bedrijf	3	3.500	2.400	1.100	—
totaal	227	743.800	95.400	403.700	244.700
<i>Zowel rondhouhandel als rondhoutverwerkend bedrijf</i>					
zagerij ²⁾	59	522.800	232.000	163.600	127.200
vezelhoutverwerkende industrie ³⁾	1	16.000	12.800	3.200	—
klompenmakerij	16	16.100	13.100	700	2.300
fineerfabriek ⁴⁾	—	—	—	—	—
ander soort bedrijf	4	2.600	1.700	700	200
totaal	80	557.500	259.600	168.200	129.700
<i>Beide categorieën</i>					
zagerij ²⁾	183	791.800	298.400	297.700	195.700
vezelhoutverwerkende industrie ³⁾	6	449.500	13.800	262.900	172.800
klompenmakerij	106	42.400	31.100	7.600	3.700
fineerfabriek ⁴⁾	5	11.500	7.600	1.900	2.000
ander soort bedrijf	7	6.100	4.100	1.800	200
totaal	307	1.301.300	355.000	571.900	374.400

¹⁾ Als belangrijkste onderdeel van het bedrijf is beschouwd; dat gedeelte van het bedrijf ten behoeve waarvan het meeste van het in 1976 in Nederland gekochte niet-tropische rondhout is aangekocht.

²⁾ Onder "zagerij" zijn begrepen: zagerij en profielverspaaninrichting met verkoop van gezaagd hout alsmede de zagerij, die is gecombineerd met emballagefabriek, houtwarenfabriek of meubelfabriek.

³⁾ Onder "vezelhoutverwerkende industrie" zijn begrepen: pulp- en papierfabriek, spaanplatenfabriek, vezelplatenfabriek alsmede rondhoutverspaaninrichting met verkoop van spanen.

⁴⁾ Onder "fineerfabriek" zijn begrepen: fineerfabriek met eigen triplexfabriek, emballagefabriek of houtwarenfabriek als ook de lucifersfabriek.

Tabel 5. Aard van de rondhoutverwerkende bedrijven, hun aankopen in 1976 daarvan.

belangrijkste onderdeel van het rondhoutverwerkend bedrijf ¹⁾	aantal bedrijven	aankoop in m ³ (incl. schors)		
		totaal	t.b.v. rondhout-handel	t.b.v. rondhout-verwerking
<i>Uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf</i>				
- zagerij	124	269.000	—	269.000
- vezelhoutverwerkende ind.	5	433.500	—	433.500
- klompenmakerij	90	26.300	—	26.300
- fineerfabriek	5	11.500	—	11.500
- ander soort bedrijf	3	3.500	—	3.500
totaal	227	743.800	—	743.800
<i>Zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf</i>				
- zagerij	59	522.800	408.300	114.500
- vezelhoutverwerkende ind.	1	16.000	10.000	6.000
- klompenmakerij	16	16.100	5.400	10.700
- fineerfabriek	—	—	—	—
- ander soort bedrijf	4	2.600	2.000	600
totaal	80	557.500	425.700	131.800
<i>Beide categorieën</i>				
- zagerij	183	791.800	408.300	383.500
- vezelhoutverwerkende ind.	6	449.500	10.000	439.500
- klompenmakerij	106	42.400	5.400	37.000
- fineerfabriek	5	11.500	—	11.500
- ander soort bedrijf	7	6.100	2.000	4.100
totaal	307	1.301.300	425.700	875.600

¹⁾ Zie de voetnoten onder tabel 4.

Tabel 6. De aantallen bedrijven en hun aankopen van niet-tropisch rondhout klassen en naar aard van de bedrijven.

aard van het bedrijf in de rondhoutbranche ¹⁾	grote klasse I		
	aantal bedrijven	t.b.v. rondhout-handel	t.b.v. rondhout-verwerking
<i>Uitsluitend rondhouthandel</i>	204	525.200	—
<i>Uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf</i>			
- zagerij	116	—	142.200
- vezelhoutverwerkende ind.	—	—	—
- klompenmakerij	90	—	26.300
- fineerfabriek	5	—	11.500
- ander soort bedrijf	3	—	3.500
totaal	214	—	183.500
<i>Zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf</i>			
- zagerij	55	45.000	68.300
- vezelhoutverwerkende ind.	—	—	—
- klompenmakerij	16	5.400	10.700
- fineerfabriek	—	—	—
- ander soort bedrijf	4	2.000	600
totaal	75	52.400	79.600
Alle bedrijven	493	577.600	263.100

¹⁾ Zie voetnoten onder tabel 4.

van niet-tropisch rondhout en de bestemming

aankoop in 1976 t.b.v. de rondhoutverwerking was bestemd om te worden verwerkt in									
zagerij		vezelhoutver- werkend bedrijf		klompen- makerij		fineer- fabriek		ander soort bedrijf	
aantal	m ³	aantal	m ³	aantal	m ³	aantal	m ³	aantal	m ³
124	259.800	1	1.900	4	200	1	6.200	1	900
—	—	5	433.500	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	90	26.300	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	5	11.500	—	—
1	200	—	—	—	—	—	—	3	3.300
125	260.000	6	435.400	94	26.500	6	17.700	4	4.200
59	113.900	—	—	1	600	—	—	—	—
—	—	1	6.000	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	16	10.700	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	4	600
59	113.900	1	6.000	17	11.300	—	—	4	600
183	373.700	1	1.900	5	800	1	6.200	1	900
—	—	6	439.500	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	106	37.000	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	5	11.500	—	—
1	200	—	—	—	—	—	—	7	3.900
184	373.900	7	441.400	111	37.800	6	17.700	8	4.800

(in m³ incl. schors) in 1976 verdeeld in grootte-

grootteklasse II			alle bedrijven			
aantal bedrij- ven	aankoop		aantal bedrij- ven	aankoop		totaal
	t.b.v.	t.b.v.		t.b.v.	t.b.v.	
	rondhout- handel	rondhout- verwerking		rondhout- handel	rondhout- verwerking	
26	571.300	—	230	1.096.500	—	1.096.500
8	—	126.800	124	—	269.000	269.000
5	—	433.500	5	—	433.500	433.500
—	—	—	90	—	26.300	26.300
—	—	—	5	—	11.500	11.500
—	—	—	3	—	3.500	3.500
13	—	559.300	227	—	743.800	743.800
4	363.300	46.200	59	408.300	114.500	522.800
1	10.000	6.000	1	10.000	6.000	16.000
—	—	—	16	5.400	10.700	16.100
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	4	2.000	600	2.600
5	373.300	52.200	80	425.700	131.800	557.500
44	944.600	611.500	537	1.522.200	875.600	2.397.800

Tabel 7. De klompenmakerijen en hun aankopen van niet-tropisch rondhout in 1976

aankoop per bedrijf t.b.v. de verwerking tot klompen	ten behoeve van de verwerking tot klompen		ten behoeve van andere verwerking	
	aantal bedr.	m ³	aantal bedr.	m ³
<i>uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf</i>				
< 50 m ³	19	460	1	1.070
50-< 100 m ³	25	1.480	2	1.150
100-< 250 m ³	17	2.500	1	900
250-< 500 m ³	15	4.930	—	—
500-<1.000 m ³	9	6.450	—	—
≥1.000 m ³	9	10.710	—	—
totaal	94	26.530	4	3.120
<i>zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf</i>				
< 50 m ³	—	—	—	—
50-< 100 m ³	2	110	—	—
100-< 250 m ³	1	100	—	—
250-< 500 m ³	6	1.920	—	—
500-<1.000 m ³	5	3.150	1	4.000
≥1.000 m ³	3	6.000	—	—
totaal	17	11.280	1	4.000
<i>alle bedrijven waar klompen worden gemaakt</i>				
< 50 m ³	19	460	1	1.070
50-< 100 m ³	27	1.590	2	1.150
100-< 250 m ³	18	2.600	1	900
250-< 500 m ³	21	6.850	—	—
500-<1.000 m ³	14	9.600	1	4.000
≥1.000 m ³	12	16.710	—	—
totaal	111	37.810	5	7.120

Tabel 8. De rondhoutverduurzamingsbedrijven én de loonzagerijen¹⁾

Aard van het bedrijf in de rondhoutbranche	totaal aantal bedrijven	verduurzaamd in 1976 ²⁾		in loon gezaagd in 1976			
		aantal bedrijven	m ³	niet-tropisch rondhout		tropisch rondhout	
				aantal bedrijven	m ³	aantal bedrijven	m ³
<i>uitsluitend rondhouthandel</i>							
grootteklasse I	204	36	56.600	—	—	—	—
grootteklasse II	26	3	43.000	—	—	—	—
totaal	230	39	99.600	—	—	—	—
<i>uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf</i>							
grootteklasse I	214	—	—	63	28.000	4	6.700
grootteklasse II	13	—	—	1	3.500	—	—
totaal	227	—	—	64	31.500	4	6.700
<i>zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf</i>							
grootteklasse I	75	12	22.300	25	4.900	—	—
grootteklasse II	5	2	28.100	—	—	—	—
totaal	80	14	50.400	25	4.900	—	—
alle bedrijven	537	53	150.000	89	36.400	4	6.700

¹⁾ De bedrijven, die uitsluitend uit loonzagerij bestaan, zijn niet geïnventariseerd; bepalend voor de inventarisatie was de aankoop van rondhout door het bedrijf.

²⁾ De vermelde hoeveelheden zijn inclusief het door deze bedrijven in loon verduurzaamde rondhout.

ten behoeve van rondhouthandel		totaal gekocht		waarvan in Nederland gekocht		waarvan bij rond- houtproducenten gekocht	
aantal bedr.	m ³	aantal bedr.	m ³	aantal bedr.	m ³	aantal bedr.	m ³
—	—	19	1.530	19	1.530	18	1.290
—	—	25	2.630	25	2.480	24	2.340
—	—	17	3.400	17	2.900	11	1.950
—	—	15	4.930	15	4.930	15	4.050
—	—	9	6.450	9	5.750	7	3.600
—	—	9	10.710	9	10.330	8	8.250
—	—	94	29.650	94	27.920	83	21.480
—	—	—	—	—	—	—	—
2	390	2	500	2	500	2	500
1	100	1	200	1	200	1	200
6	300	6	2.220	6	1.920	6	1.420
5	13.350	5	20.500	5	19.500	5	14.300
3	2.700	3	8.700	3	6.700	3	6.700
17	16.840	17	32.120	17	28.820	17	23.120
—	—	19	1.530	19	1.530	18	1.290
2	390	27	3.130	27	2.980	26	2.840
1	100	18	3.600	18	3.100	12	2.150
6	300	21	7.150	21	6.850	21	5.470
5	13.350	14	26.950	14	25.250	12	17.900
3	2.700	12	19.410	12	17.030	11	14.950
17	16.840	111	61.770	111	56.740	100	44.600

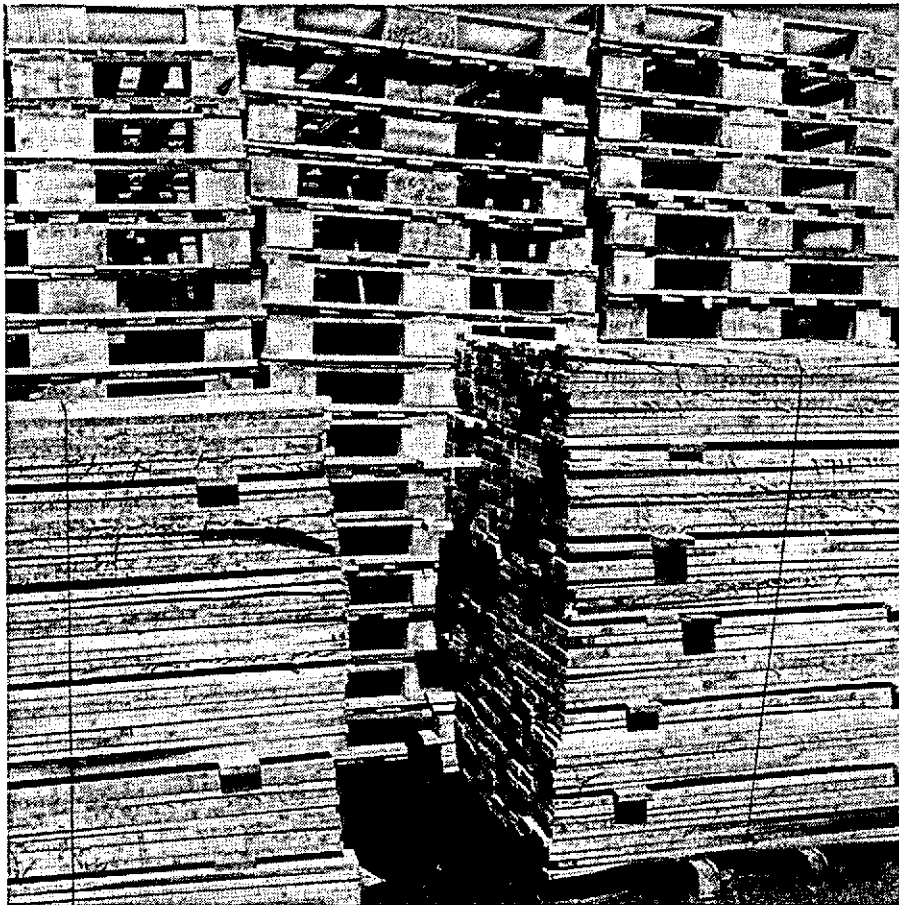
handel in veel gevallen ook bij de bosexploitatie is betrokken. Opvallend is het daarentegen wel enigszins, dat ondanks de verzamelfunctie die de handel vervult en waarin deze zich veelal heeft gespecialiseerd, de verwerkende industrie toch nog 244.700 m³ (uitsluitend verwerkende bedrijven) en een gedeelte van 129.700 m³ (bedrijven, die zowel rondhout verhandelen als verwerken) zelf uit het buitenland haalt. Ook hierbij zou de Nederlandse rondhouthandel immers een rol kunnen spelen.

In tabel 4 zijn de rondhoutverwerkende bedrijven uitgesplitst naar de aard van het bedrijf: zagerij, vezelhoutverwerkende industrie, klompenmakerij, fi-neerfabriek en ander soort bedrijf. Combinaties hiervan kwamen ook voor; in die gevallen werden deze bedrijven ingedeeld in die rubriek waarvoor het bedrijf de grootste hoeveelheid rondhout heeft ingekocht. Tevens is in deze tabel aangegeven waar het niet-tropisch rondhout werd aangekocht: bij de boseigenaar, van de handel of zelf geïmporteerd. In de vermelde hoeveelheden is het buitenlandse niet-tropische rondhout inbegrepen. Ook moet men erop bedacht zijn, dat in de aankopen door de bedrijven, die zowel rondhout verhandelden als verwerkten ook

de hoeveelheden zijn begrepen, die zij hebben gekocht om - onverwerkt - door te verkopen.

In tabel 5 is deze scheiding wel aangegeven. Hierin wordt namelijk aangegeven hoeveel niet-tropisch rondhout de verwerkende bedrijven ten behoeve van de verschillende soorten van verwerking hebben gekocht. Te zien is, dat verreweg het grootste deel van de 875.600 m³ die voor de verwerking is ingekocht, bestemd was voor de verwerking in de vezelhoutverwerkende industrie. Op zeven bedrijven werd daar-toe 441.400 m³ ingekocht. De daarop volgend grootste hoeveelheid vond zijn weg naar de 184 bedrijven waar werd gezaagd: 373.900 m³. Ook laat deze tabel zien, dat er nog op 111 bedrijven klompen werden gemaakt en dat daarvoor in 1976 37.800 m³ rondhout is gekocht.

Om ook enig inzicht te geven in de grootte van de bedrijven zijn deze uitgesplitst in twee grootteklassen. In grootteklasse I zijn de bedrijven ingedeeld, die in 1976 in totaal minder dan 10.000 m³ (incl. schors) niet-tropisch rondhout in Nederland hebben gekocht; in grootteklasse II de bedrijven met 10.000 m³ en meer. Wanneer een bedrijf in grootteklasse I valt, wil dat echter nog niet zeggen, dat het in zijn to-

Enkele resultaten van
rondhoutverwerking.
Foto: H. A. van der Meiden

Tabel 9. Aantallen bedrijven waarvan de elgenaar een nevenberoep of
-bedrijf uitoefende.

aard van het bedrijf in de rondhoutbranche	totaal	zonder neven- beroep of -bedrijf	met nevenberoep of -bedrijf
<i>uitsluitend rondhouthandel</i>			
grootteklasse I	204	109	95
grootteklasse II	26	21	5
totaal	230	130	100
<i>uitsluitend rondhoutverwerkend bedrijf</i>			
grootteklasse I	214	144	70
grootteklasse II	13	9	4
totaal	227	153	74
<i>zowel rondhouthandel als rondhoutverwerkend bedrijf</i>			
grootteklasse I	75	48	27
grootteklasse II	5	5	—
totaal	80	53	27
<i>alle bedrijven</i>	537	336	201

taliteit dan ook een "klein" bedrijf betreft. Het is namelijk goed mogelijk, dat door andere activiteiten of door grote aankopen van rondhout in het buitenland een dergelijk bedrijf als "groot" gekwalificeerd zou kunnen worden. Hoe nu de populatie bij deze grootteklasse-indeling was verdeeld laat tabel 6 zien. Ook hier zijn de bedrijven van rondhout werd verwerkt weer uitgesplitst naar hun soort van verwerking. Duidelijk komt in deze tabel naar voren, dat het grootste aantal bedrijven voor kwam in grootteklasse I (de "kleine" bedrijven), terwijl de meeste m³s werden gevonden in grootteklasse II.

Omdat de toch nog vrij grote groep van klompenmakerijen uitsluitend in grootteklasse I voor kwam, is in tabel 7 een apart overzicht met betrekking tot deze bedrijfstak gemaakt, waarbij de bedrijven over een zestal grootteklassen zijn verdeeld. Het blijkt, dat van de totaal 111 bedrijven waar klompen werden gemaakt er 85 (77%) minder dan 500 m³ voor de fabricage van klompen hebben gekocht. Alle klompenmakerijen samen kochten voor het maken van klompen 37.810 m³ in 1976. Ten behoeve van andere verwerking en om het als rondhout weer door te verkopen werd 7.120 m³ resp. 16.840 m³ ingekocht, zodat in totaal 61.770 m³ rondhout werd gekocht. Daarvan kocht men 56.740 m³ (92%) in Nederland. Van deze hoeveelheid werd 44.600 m³ rechtstreeks bij de houtteler - in veel gevallen landbouwers uit de naaste omgeving - gekocht door 100 bedrijven. De verzamelfunctie van de rondhouthandel is dus door de klompenmakerij voor een groot gedeelte aan zich getrokken.

Een overzicht van de rondhoutverduurzamingsbedrijven en de loonzagerijen wordt gegeven in tabel 8. Het blijkt, dat in 1976 - zowel in ketels als ook in dompelbakken - door 53 bedrijven die in Nederland rondhout aankochten in totaal 150.000 m³ is geïmpregneerd. Bijna de helft daarvan (71.100 m³ of 47%) onderging deze behandeling op de 5 bedrijven in grootteklasse II (ruim 9% van alle verduurzamingsbedrijven). Bij de groep van 73 bedrijven, die uitsluitend in het buitenland rondhout aankochten en/of uitsluitend tropisch rondhout aankochten, bleken vijf bedrijven voor te komen die tezamen 8.900 m³ rondhout hebben verduurzaamd. In totaal werd er in ons land dus op 58 bedrijven in totaal 158.900 m³ rondhout geïmpregneerd.

Bij de loonzagerijen zijn het overwegend de "kleine" bedrijven die voor derden rondhout hebben gezaagd; slechts 1 bedrijf in grootteklasse II, dus met een aankoop in Nederland van meer dan 10.000 m³ niet-tropisch rondhout, heeft 3.500 m³ in loon gezaagd. Van de 73 bedrijven, die geen rondhout in Nederland kochten of alleen tropisch bleken er 6 te zijn die 7.500 m³ niet-tropisch en 3 die 3.200 m³ tropisch rondhout voor derden zaagden.

In tabel 9 is tenslotte nog een overzicht gegeven van de bedrijven, waarvan de eigenaar een beroep of bedrijf naast de rondhoutbranche uitoefende. In totaal werd op 201 bedrijven (37%) door de eigenaar op die wijze een gedeelte van zijn inkomen gevormd. Bij de "kleine" bedrijven deed zich dit over het algemeen vaker voor dan bij de "grote". En eveneens kwam het bij de "kleine" bedrijven vaker voor dan bij

Bij de bedrijven waarvan de eigenaar een nevenberoep of -bedrijf uitoefende werd de belangrijkste inkomstenbron gevormd door

de rondhouthandel het beroep of bedrijf naast de en/of de rondhout- rondhouthandel of -verwerking verwerking		beide inkomstenbronnen waren even belangrijk
22	67	6
<u>2</u>	<u>1</u>	<u>2</u>
24	68	8
22	41	7
<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
24	42	8
8	14	5
<u>8</u>	<u>14</u>	<u>5</u>
56	124	21

de "grote", dat die neveninkomsten voor de eigenaar belangrijker waren dan de inkomsten uit de rondhoutbranche zelf. In zo'n geval beschouwde de betreffende ondernemer zijn rondhouthandel of -verwerking als nevenberoep of -bedrijf.

4 Tot besluit

Zoals in de inleiding reeds is uiteengezet is deze inventarisatie gemaakt ten behoeve van het uit te voeren marktstructuuronderzoek naar de rondhouthandel over het jaar 1977. De informatie, die een dergelijke

onderzoek als resultaat zal hebben, kan bijdragen tot een beter inzicht in de Nederlandse rondhoutmarkt en is daarom van belang zowel voor de gehele bedrijfstak als voor de individuele bedrijven. Bij het ter perse gaan van dit artikel was de enquêtering van de bedrijven, die te zamen een steekproef vormen uit de bovenomschreven populatie reeds vervolgd. De resultaten van dit marktstructuuronderzoek zullen naar het zich laat aanzien in de loop van 1979 in een LEI-publicatie kunnen worden vastgelegd.

Nationale parken, recreatie en monumentenbescherming in Polen

De ANWB organiseert van 12-23 mei 1979 een studie- en oriëntatieris naar Polen. Tijdens deze reis wordt een 5-tal nationale parken bezocht, waarbij van de (hoge) natuurlijke waarden van deze gebieden wordt kennisgenomen, alsmede van de wijze waarop deze gebieden worden beheerd. Met name de ruimtelijke planning op het gebied van de recreatie en de natuur heeft in Polen een hoger peil bereikt dan in veel andere landen.

Geprobeerd zal worden tijdens het verblijf in Polen een indruk te geven van de plaats van de recreatie en de natuurbescherming in een zogenaamde planeconomie. Behalve de nationale parken staan ook bezoeken aan enkele steden (Warschau, Krakau) en recreatiegebieden op het programma. Verder wordt aandacht besteed aan verkeersmaatregelen in natuur en landschap en wordt een aantal functionele bestemmingen van monumentale gebouwen getoond. Het globale programma ziet er als volgt uit:

12 t/m 15 mei Warschau: Stadsbezigting, minicongres, recreatiegebieden in de omgeving van de stad, bezoek aan Nationaal Park Kampinos (doet denken aan onze Veluwe) en cultureel evenement.

16 t/m 18 mei Bialowieza nationaal park: bezichtiging laatste Europese oerbos aan aan de grens met Rusland, waar de Europese bison (wisent) nog in het wild voorkomt.

19 t/m 21 mei Krakau: Bezoek aan nationale parken Swietokrzyski en Ojców, met bezoekerscentra, hoge bezoekersaantallen, verkeersmaatregelen, geologische formaties, biologische plagenbestrijding en monumentale bouwwerken.

22 en 23 mei Tatra Nationaal Park: Berggebied met zeer hoge bezoekersaantallen, natuurhistorisch museum, zonerende maatregelen, wandelroutes in de bergen.

De reis naar Polen wordt per vliegtuig gemaakt, de excursie door Polen per touringcar. Het aantal deelnemers is beperkt tot 45 personen. Aangezien Hemelvaartsdag op 24 mei valt is de mogelijkheid aanwezig de reis met drie dagen te verlengen met een verblijf in het Tatra Nationaal Park, waarbij tevens een bezoek gebracht kan worden aan twee in de buurt liggende nationale parken (Pieniny en Babia Góra). In dat geval is de terugreis op zaterdag 26 mei.

Deze studiereis is vooral bedoeld voor degenen, die werkzaam zijn in de bestuurlijke sfeer, bij overheidsdiensten en bij particuliere organisaties en in de praktijk betrokken zijn bij het beleid en beheer van recreatie- en natuurgebieden. De kosten per persoon voor het eerste deel worden voorlopig geschat op ca. f 1.800,-, waarbij zijn inbegrepen de reiskosten, hotelaccommodatie, alle lunches en diners. De kosten voor de verlenging worden geschat op ca. f 250,-. De werkelijke totale kosten worden na afloop van de reis hoofdelijk omgeslagen. Een deel van de kosten, te weten f 1.500,- voor het eerste gedeelte en f 1.600,- voor de verlengde reis dient vooraf te worden voldaan.

Een globaal programma en een inschrijfformulier voor deze studiereis Polen kunnen aangevraagd worden bij mw. M. van Aken, afdeling Recreatie, Milieu en Landschap van de ANWB, Wassenaarseweg 220, 2596 EC Den Haag (tel. 070-264426 tst. 2009).